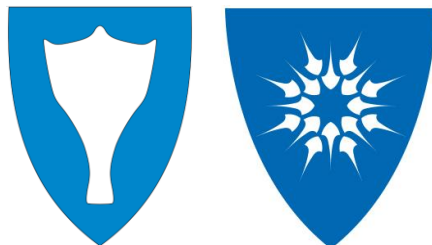

Mål og retningslinjer for forvaltningen av hjorteviltet i kommunene Aure og Heim 2021-2023

1. Innledning/ forord

Hjorteviltbestandene har utviklet seg til å bli en lokal naturressurs av stor nærings- og samfunnsøkonomisk betydning. Samtidig som hjorteviltet betyr mye for lokal verdiskaping, både i form av kjøtt og som grunnlag for jakt og andre opplevelsesbaserte aktiviteter, berører det også virksomheten i andre samfunnssektorer på både positive og negative måter. Hovedutfordringen er å tilpasse hjorteviltbestandene slik at en har et akseptabelt beitetrykk på skog og innmark. Dette er særlig relevant i forhold til bestanden av hjort.

Viltloven, sammen med Naturmangfoldloven setter rammene for all forvaltning av vilt. Formålsbestemmelsene i begge lovene danner sammen med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven en solid basis og rettesnor for forvaltningen.

I forskrift om forvaltning av hjortevilt er det lagt opp til at forvaltningen skal bli mer planmessig. Blant annet skal kommunene utarbeide mål for hvordan hjorteviltbestandene skal utvikle seg.

I henhold til hjorteviltforskriftens §§ 3 og 4:

§ 3. Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr

Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

§ 4. Interkommunalt samarbeid

Kommunene bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne bestands-planleggingen over kommunegrenser.

Jaktrettshavernes bestandsplaner skal ha målsettinger som er i samsvar med kommunens mål. For at jaktrettshaverne, på tvers av kommunegrenser, skal få til gode samarbeidsløsninger må også kommunene samarbeide og ha lagt til rette for dette gjennom felles mål og retningslinjer.

Kommunene Aure, Halså og Hemne vedtok felles målsettinger for forvaltning av hjorteviltet første gang i 2014. Etter 2 planperioder med 3 års virkning, utarbeides nå nye felles mål og retningslinjer for kommunene Aure og Heim.

Aure/Heim, 08.03.2021

Helge Gjerde
Aure viltforvaltningsråd

Nils Aakvik
Heim hjortevilttråd

Bernt Olaf Aune
Heim hjortevilttråd

Jan Einar Gjerde
Aure viltforvaltningsråd

Nils Halvor Snekvik
Heim hjortevilttråd

Knut Johan Singstad
Heim viltutvalg

Erlend Vaag
Hovedutvalg for kommuneutvikling

Eddie Freij
rådgiver vilt
Aure kommune

Kjell Sverre Strøm
rådgiver vilt
Heim kommune

2. Innholdsfortegnelse

Innhold

1. Innledning/ forord.....	2
2. Innholdsfortegnelse.....	3
3. Revisjonsprosessen	4
4. Evaluering – status	5
5. Kommunale utfordringer og målsettinger	7
5.1. Kommunale utfordringer.....	7
5.2. Kommunale målsettinger	8
5.2.1. Generelle delmål og anbefalinger	8
5.2.2. Forholdet til andre samfunnsinteresser	9
5.2.3. Mål og tiltak – hjort	9
5.2.4. Mål og tiltak – elg	10
5.2.5. Mål og tiltak – rådyr	10
5.2.6. Organisering og bestandsplan	11
5.2.7. Avvik fra planlagt uttak/ overføringer av fellingstillatelser mellom år/ feilskyting	11
6. Økonomi.....	12
7. Varighet	12
8. Vedlegg.....	12

3. Revisjonsprosessen

I mål og retningslinjer for forvaltningen av hjorteviltet i kommunene Aure, Halså og Hemne 2015-2017 ble det foreslått opprettet et interkommunalt utmarksråd (IKU). Dette rådet er etablert og har en overordnet rådgivende funksjon ovenfor de tilsluttede kommunene. IKU skal samordne og fremme kunnskapen om forvaltningen av hjorteviltet. I tillegg skal IKU være et overordnet bindeledd mellom kommunenes forvaltningsorganer og grunneiernes forvaltningsorganer i alle saker som berører hjortevilt. I vedtektene for IKU er det også bestemt at IKU har ansvar for revisjon av felles målsettinger for forvaltning av hjorteviltet.

Etter kommunesammenslåingen av Halså, Hemne og deler av Snillfjord til Heim kommune er sammensetningen av IKU endret litt. IKU består nå av 2 medlemmer fra Aure viltforvaltningsråd, 3 medlemmer fra Heim hjortevilttråd, en politisk representant fra hver kommune og en representant fra kommunal administrasjon fra hver kommune, i alt 9 medlemmer.

Kartet viser samarbeidsområdet

Forslag til nye mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet i Aure og Heim kommune ble sendt på høring 08.03.2021

Forvaltningsplanen er behandlet politisk av xxxx

4. Evaluering – status

Siste bestandsplanen for Heim og Aure er fra 2018 -2020. 3 årlige planer bedømmes å gi nok fleksible planer for å fange opp trender for både hjort, elg og rådyr.

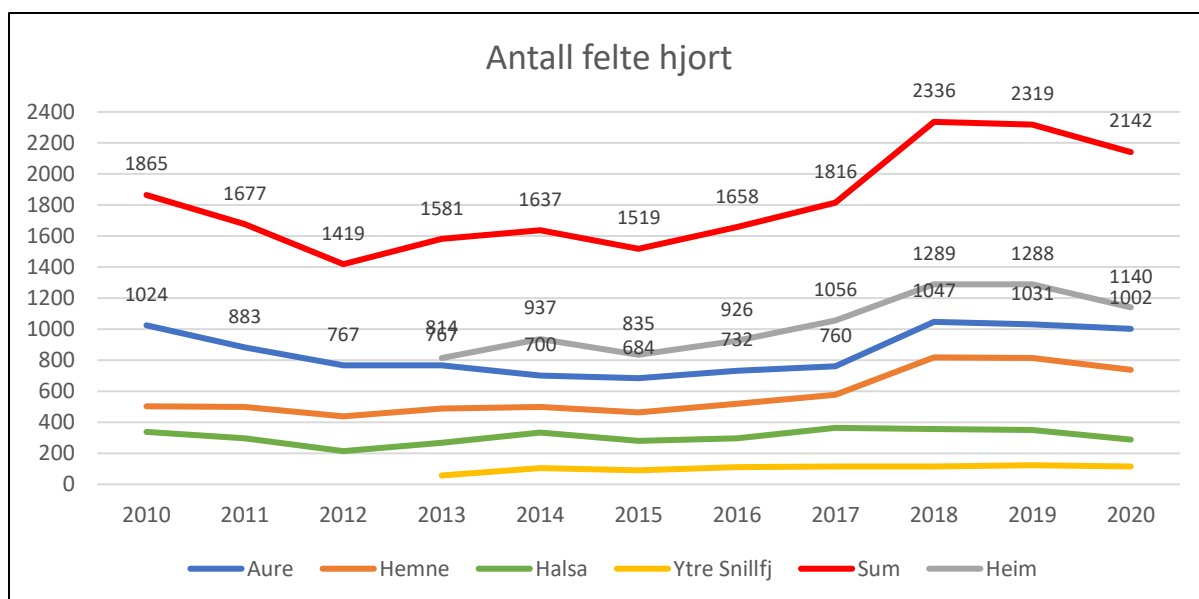
Ved slutten av en bestandsplan skal resultatet evalueres med eksisterende statistikk fra hjorteviltregistret for kommunene og kontrolleres mot måloppnåelsen. Det er det interkommunale utmarksrådet mellom Aure kommune og Heim kommune som koordinerer evalueringprosessen og ser til at evalueringskriteriene er mest mulig faktaorientert, samordnet og relevante, og slik sett bidrar til faglig samarbeid over vald- og kommunegrenser.

Det enkelte vald har avgjørende og viktige funksjoner når det gjelder informasjonsflyt og kunnskapsinnhenting til bruk i kommunal planlegging og forvaltningsstrategi. De samme instanser står også helt sentralt når det gjelder gjennomføring av koordinerte forvaltningstiltak som bestandsplaner. Bidragene fra vald kan ha avgjørende betydning for beslutningsgrunnlaget i kommunen.

Faktabasert evaluering forutsetter at det ved starten av planperioden ble iverksatt tiltak for å samle biologisk materiale, detaljert jaktstatistikk og annen informasjon om bestandsutviklingen. Bare slik kan en dokumentere effekter av forvaltningstiltak i planperioden i forhold til lokale og kommunale målsetninger.

Indikatorer for kunnskapsgrunnlag er følgende:

- Fellingsstatistikk
- Slaktevekter
- Kjeveanalyser
- Sett & skutt registreringer
- Vårtelling av hjort
- Bestandsstruktur
- Registrering av fallvilt (påkjørte og annen irregulær avgang)
- Muntlige meddelelser/ rapporter om utviklingen av hjorteviltbestandene

Figur 1: Antall felte hjort i Aure og Heim

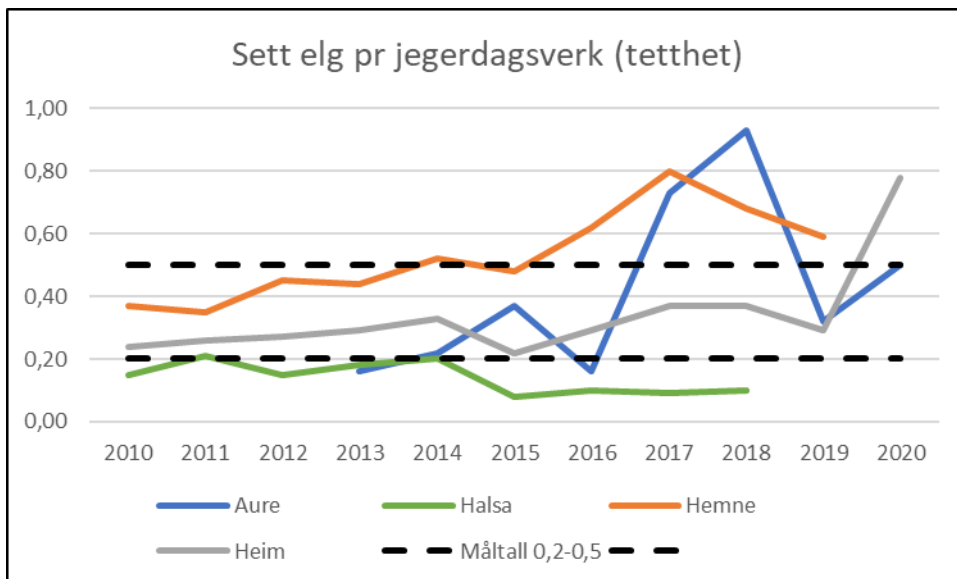
For planperioden 2018-2020 har antall felte hjort økt i Heim og Aure, se figur 1. Også målet om 80 % i felling eller mer, er oppnådd av begge kommunene for hjort. For elg har man ikke klart å nå målet om 80 % felling.

Antall sette hjort per jegerdagsverk har minsket under planperioden. Nedgangen har vært større i Heim enn i Aure. Indeksen **sett kolle pr bukk** sier noen om kjønns sammensetningen i bestanden. Målsetningen var å ligge rundt 2,0. Aure har i planperioden gått fra 2,09 st. til 1,66 kolle per bukk. I Heim har tilsvarende gått 2,48 til 2,08.

Tabellen under viser prosentvis felte dyr over 3 årsperioden fordelt på hver kommune og samla. Målsetting i forhold til uttak på alder og kjønn ble oppnådd.

	Målsetting	Prosentvis felte dyr på 3 år			Vurdering måloppnåelse
		Aure	Heim	Samla	
Kalv - begge kjønn	Minimum 30 %	34,7	35,7	35,2	oppnådd pr kommune og samla
Hann 1,5 år	Maksimum 10 %	8,7	11	9,8	oppnådd samla
Eldre Hann 2,5 år og eldre)	Maksimum 15 %	13,3	13	13,2	oppnådd pr kommune og samla
Voksen Ho (1,5 år og eldre)	Minimum 40 %	43,3	41,3	42,3	oppnådd pr kommune og samla

Felling av elg i Aure og Heim kommune for 2018-2020 har i snitt vært 72 elger per år. Dette er lavere enn tildelt kvote og fellingsprosenten er under 80 %.

Sett elg pr jegerdagsverk varierer mellom årene i planperioden, og kommer både innenfor og utenfor oppsatte måltall.

Oppsummering:

På bakgrunn av fellingsstatistikk, sett hjort data, antall påkjørte hjort, vårtelling og meddelelser om bestandsutviklingen, kan man konkludere med at målsettingen i forrige planperiode med en lavere bestandstetthet av hjort er oppnådd.

For elg var målsettingen en høyere bestandstetthet på lang sikt. Ut fra fellingsstatistikk og noen parameter i sett-elg datamaterialet kan det tyde på at bestanden av elg er svak økende.

Målet for rådyr var en høyere bestandstetthet. Sett ut fra fellingsstatistikk og antall påkjørsler er det nærliggende å tro at bestanden av rådyr er uendret.

5. Kommunale utfordringer og målsettinger

5.1. Kommunale utfordringer

Hovedutfordringen er å tilpasse hjorteviltbestandene slik at en har et akseptabelt beitetrykk på skog og innmark. Dette er særlig relevant i forhold til bestanden av hjort.

Videre er det viktig at forvaltningen av hjorteviltet skjer via store vald med bestandsplaner. Målet er at alt areal skal forvaltes gjennom bestandsplan. Bestandsplanbasert forvaltning gir rettighetshaverne store rom for fleksibilitet og styring av utvikling av bestandene av hjorteviltet.

Utfordringer knyttet til påkjørsler av vilt har bl.a. sammenheng med størrelsen på hjorteviltstammene, vær og snøforhold, endring i trafikkmengde og i hvilken grad veiene blir kantryddet.

Endret vær og klima gir også utfordringer. Milde vintre gir større overlevelse i hjorteviltstammene. De siste årene har det blitt påvist flere alvorlige sykdommer hos norsk vilt. Skrantesyke (CWD) hos villrein, hjort og elg er kanskje mest kjent. Helseovervåkingsprogrammet for vilt (ViltHOP) følger helsetilstanden i norske bestander av vilt. Ved observasjon av sykdom og dødelighet hos hjortevilt er det viktig at bl.a. kommunal viltforvaltning, har en beredskap som kan fange opp og videreformidle dette.

En økende tetthet av rovvilt, spesielt Gaupe, medfører en større avgang av rådyr og hjort. Registrering av hjortevilt tatt av gaupe er viktig dokumentasjon og må hensyntas ved planlegging av uttak.

5.2. Kommunale målsettinger

Hjorteviltstammene av elg, hjort og rådyr skal forvaltes bærekraftig i et langsiktig perspektiv ut fra hensyn til biologiske prosesser, ressursgrunnlag og samfunns- og næringsinteresser. Gjennom aktiv forvaltning skal hjortebestandens struktur og størrelser bidra til å sikre vitale og produktive individer ut fra lokale forutsetninger.

Både Aure og Heim er og har vært medlem i Hjorteviltregion 2 i mange år. Kommunale målsettinger har vært drøftet i Hjorteviltregion 2. De målsettingene som blir satt i denne forvaltningsplanen bygger på de anbefalinger som vi har vært med å utarbeide i Hjorteviltregion 2.

For hjort og elg vil forvaltningen sette etterprøvbare mål med basis i data fra hjorteviltregisteret. Å bruke data og indekser fra hjorteviltregisteret gir muligheter for kontroll i ettertid om målene er nådd.

5.2.1. Generelle delmål og anbefalinger

- a) Jegerne skal bruke elektronisk rapportering av sett og skutt elg og hjort. «settogskutt.no»
- b) Fellingsprosenten skal minimum være 80 % for elg og hjort på vald og bestandsplannivå.
- c) Mål om høyere andel eldre bukk i hjortebestanden. En høy andel eldre bukk bidrar til tidligere brøling, som igjen gir framskyndet brunsttidspunkt hos kollene. Tidligere bedekning gir tyngre kalver. Andre dokumenterte «hanndyreffekter» er at økt hanndyrvekt og alder gir mer hanndyravkom. Det er også en positiv effekt at en høy andel eldre bukk i bestanden bidrar til større geografisk spredning av hjorten.
- d) Det oppfordres til å ta ut små dyr (skrapdyr).
- e) Slaktevektene, særlig kalver, bør økes over tid. Gode slaktevekter er en bra indikator på en bestand i bra balanse med beitet.

- f) Det fortsettes med Vårtellinger av hjort, som har vært utført i regionen i mange år. Dette gir et bidrag i overvåkingen av utviklingen av hjortebestanden.
- g) Innsamling av kjever av elg og hjort utføres i Heim kommune med bakgrunn i sin deltagelse i overvåkingsprogrammet for hjort.

5.2.2. Forholdet til andre samfunnsinteresser

- a) Antall døde elg og hjort i trafikken skal normalt ikke overstige 5 % på årsbasis (jaktår) av felte dyr på kommunenivå. Gjennomsnittlig påkjørsler de siste 3 åra legges til grunn for å vurdere måloppnåelsen. Høy irregulær avgang et år bør tas hensyn til ved neste års jaktuttak.
- b) Hjorteviltbestandene skal være på et nivå som ikke påfører skader på jord- og skogbruket ut over det som normalt kan forventes. Det er ikke mulig å unngå all skade, men omfanget må sees i forhold til den ressursen hjorteviltet også utgjør.
- c) Skadefelling av hjortevilt skal kun brukes unntaksvis for å avverge skader når andre tiltak ikke viser seg å være tilstrekkelig, jfr. Naturmangfoldloven. Unntak kan være individer som til stadighet oppholder seg i bebygde områder og er til sjenanse for mennesker (eks. elg i boligfelt).
- d) Jakta skal foregå på en sikker og hensynsfull måte i forhold til annen friluftaktivitet.

5.2.3. Mål og tiltak – hjort

Mål:

Generelt for samarbeidskommunene ser vi en reduksjon i bestanden av hjort. For området ønskes nå en stabilisering av bestandstettheten. Det vil være ulike ønsker om bestandsstørrelse i bestandsplanområdene i kommende periode. Denne planen hensyntar fleksibilitet innenfor de ulike bestandsplanområdene.

Målsettingene i nye bestandsplaner skal resultere i følgende indekser fra sett-hjort materialet på kommunenivå:

- a) Sett hjort pr. jegerdag - bør ikke være over 1,5 i kystkommuner i utmark og ikke over 3,0 på innmark.
- b) Sett kolle pr. bukk - bør ikke være høyere enn 1,5
- c) Sett kalv pr. kolle - bør være minst 0,6
- d) Sett spissbukk pr. bukk - bør være 0,5

Avskytingsstrategi:

Det skal ikke felles mer enn 20 % eldre hanndyr og maksimum 50 % hanndyr totalt (inkl. kalv), og minimum 50 % kalv og ungdyr (1,5 år).

5.2.4. Mål og tiltak – elg

Mål:

Generelt for samarbeidskommunene ser vi en svak økning i bestanden av elg. For området ønskes delvis en videre økning og delvis en stabilisering av bestandstettheten av elg. Det vil være ulike ønsker om bestandsstørrelse i bestandsplanområdene i kommende periode. Denne planen hensyntar fleksibilitet innenfor de ulike bestandsplanområdene.

Målsettingene i nye bestandsplaner skal resultere i følgende indekser fra sett-elg materialet på kommunenivå:

- a) Sett elg pr. jegerdag bør ikke være over 0,5.
- b) Sett ku pr. okse - bør ikke være høyere enn 2. Et forhold på 1,5-1,7 sette kyr per okse anses som et ideelt mål å oppnå på kommunenivå.
- c) Sett kalv pr. ku - bør være minst 0,6.
- d) Andel sette kyr med kalv - bør være over 40%

Avskytingsstrategi:

Det skal ikke felles mer enn 20 % eldre hanndyr og maksimum 50 % hanndyr totalt (inkl. kalv), og minimum 50 % kalv og ungdyr (1,5 år).

5.2.5. Mål og tiltak – rådyr

Mål:

Høyere bestandstetthet enn i dag.

Forvaltningen skal normalt skje i form av kvotefri jakt for etablerte bestandsplanområder. Det forutsettes at valdet beskriver hvordan de skal klare å nå avskytingsmålet i bestandsplanen.

Delmål:

- a) Gi rådyret høyere status som jaktobjekt.
- b) Øke avskytinga av rådyr i område med tette bestander.
- c) Øke antall produksjonsdyr og ta vare på de største produksjonsdyra.
- d) Søke å minske det irregulære uttaket (predasjon, trafikkdrepte dyr, avgang forårsaket av landbruksmaskiner) av rådyr.

Tiltak:

- a) Bedre organisering av rådyrjakta. Salg av jaktkort.
- b) Senke uttaket av geit i de områdene der de blir hardest beskatta og i områder med svak bestand.
- c) Rydde vegetasjon langs trafikkerte veier
- d) Øke uttaket av rev og andre predatorer for å spare kje.
- e) Øke innsatsen for å fjerne kje fra innmark før slått.

5.2.6. Organisering og bestandsplan

Det er et overordnet mål at forvaltningen av hjorteviltet skal styres ved hjelp av bestandsplaner. **Bestandsplanenes målsettinger skal være i samsvar med kommunenes målsettinger og tiltak.**

Bestandsplanene skal minimum inneholde en beskrivelse av følgende punkter: beskrivelse av planområdet, planperiode, organisering, grunnlags- og bestandsdata for valdet, evaluering av tidligere plan, målsettinger, tiltak, avskytingsplan og reaksjonsbestemmelser.

Avskytingsplanen skal inneholde en plan for den årlige avskytingen i antall dyr, som et minimum fordelt på kategoriene kalv, voksne hunddyr og voksne hanndyr, samt spissbukk for hjort.

Fellingstillatelser til vald uten bestandsplan gis i henhold til hjorteviltforskriftens § 18. Ved tildeling til vald uten plan gjelder også målsettingene og tiltakene fastsatt i kommunal forvaltningsplan. I tillegg skal vurderinger/målsettinger i tilgrensende bestandsplanområder vektlegges.

Samhandling mellom kommunen, rettighetshaverne og jegerne sikres gjennom de etablerte hjorteviltrådene/utmarksrådene og det Interkommunale utmarksrådet.

5.2.7. Avvik fra planlagt uttak/ overføringer av fellingstillatelser mellom år/ feilskyting

Bestandsplan/avskytingsplan er en bindende avtale mellom valdet/bestandsplanområdet og kommunen. Avvik fra denne planen skal beskrives med eventuell årsak i en rapport/melding til kommunen. Vesentlig avvik i alders- og kjønns sammensetningen av det totale uttaket i avskytingsplanen, samt avvik fra bestandsplanens forutsetninger kan føre til at kommunen trekker godkjenningen tilbake, eller eventuelt ikke godkjenner ny bestandsplan.

Med «vesentlig» menes her avvik større enn 10 % av den årlige kvoten.

Tildelt samlet kvote i planperioden skal på ingen måte passeres. Felling ut over tildelt kvote vil måtte bli håndtert som ulovlig felt hjortevilt.

Kommunen skal vurdere både avviket i totalt antall felte dyr og uttaket av de spesifikke kjønns- og alderskategoriene. Avviket må ses i sammenheng med hva som er tillatt av overføring av fellingstillatelser mellom år. For bestandsplanområder er det avviket i bestandsplanområdet samlet som skal vurderes.

Overføring av fellingstillatelser mellom år: Dersom kvoten for et enkelt år ikke fylles, kan inntil 10 % av kvoten overføres til neste års kvote. Ubrukte kvoter fra lengre tid tilbake kan ikke overføres.

Vald med bestandsplan håndterer pr i dag feilskytinger etter egne regler. For vald uten bestandsplan vil feilskytinger måtte håndteres som ulovlig felt vilt.

6. Økonomi

Fellingsavgifter:

Begge kommunene skal bruke samme satser for fellingsavgift.

Maksimumssatser som kommunene kan bruke fastsettes av miljødirektoratet.

	Sats voksen	Sats kalv
Elg	Maks sats	½ sats av voksen
Hjort	Maks sats	½ sats av voksen

Bruk av viltfond: Ingen felles retningslinjer. Hver enkelt kommune bør ha sine egne vedtatte retningslinjer.

Felles møter (eks. Interkommunalt utmarksråd): Hver kommune dekker sine egne utgifter. Viltfondet benyttes til dette.

7. Varighet

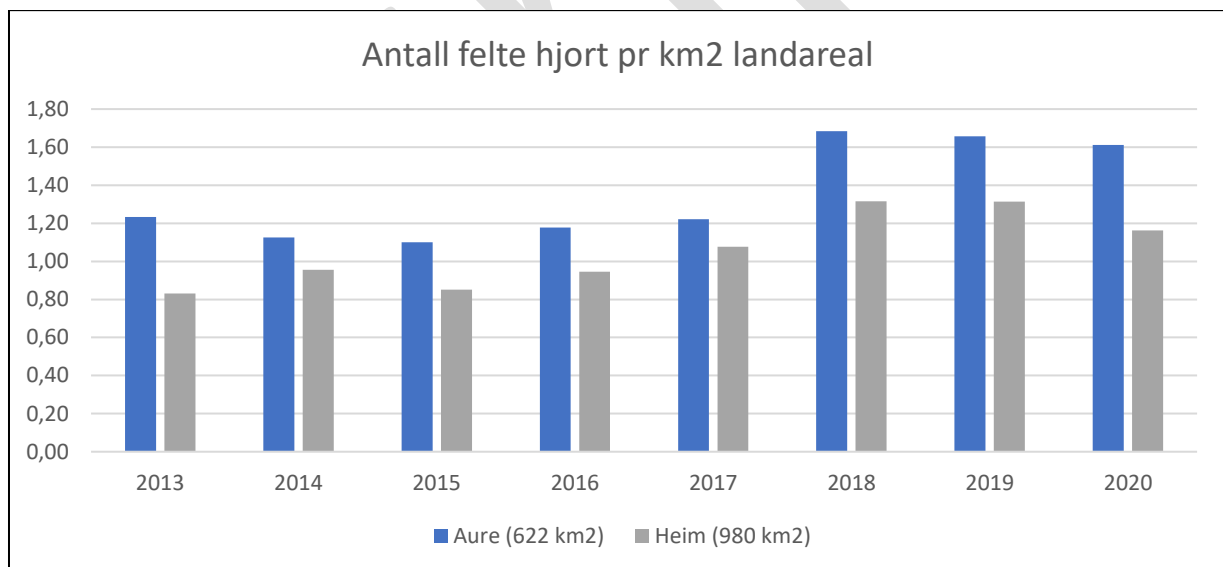
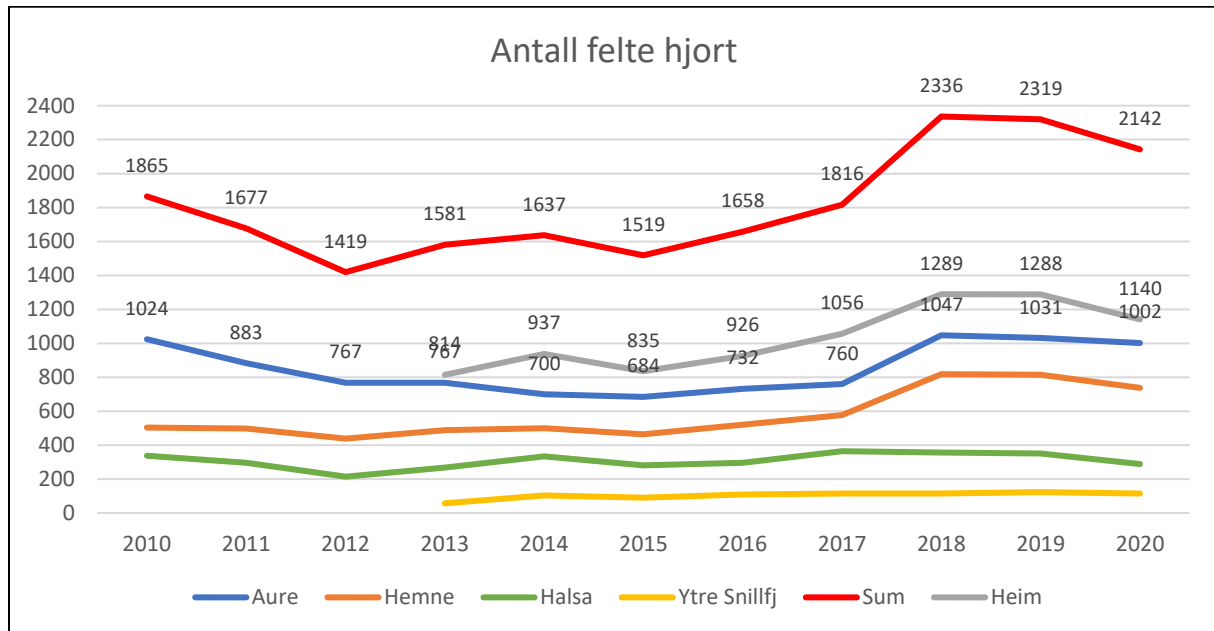
Kommunal forvaltningsplan skal revideres i forkant av bestandsplanområdenes revisjon av planer, dvs. neste gang i 2023/2024. Målene skal uansett vurderes fortløpende i forhold til utvikling i bestandene, og ved tilgang på ny kunnskap, samt ved andre forhold som gjør revidering nødvendig.

8. Vedlegg

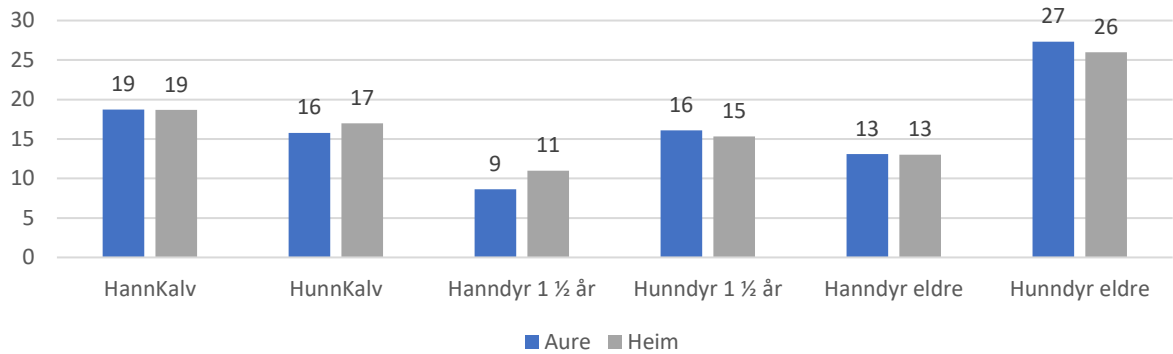
Statistikk

Utvalgt statistikk som grunnlag for revisjon av Mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet i Aure og Heim kommuner

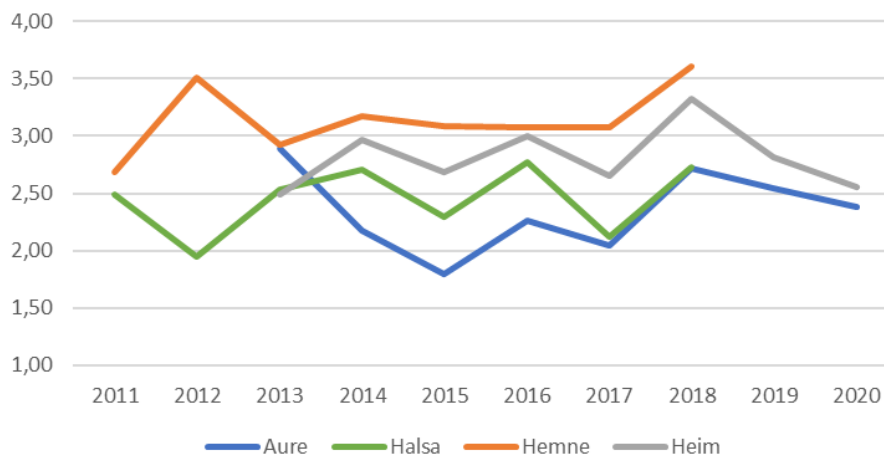
For ytterligere statistikk henvises til Hjorteviltregisteret

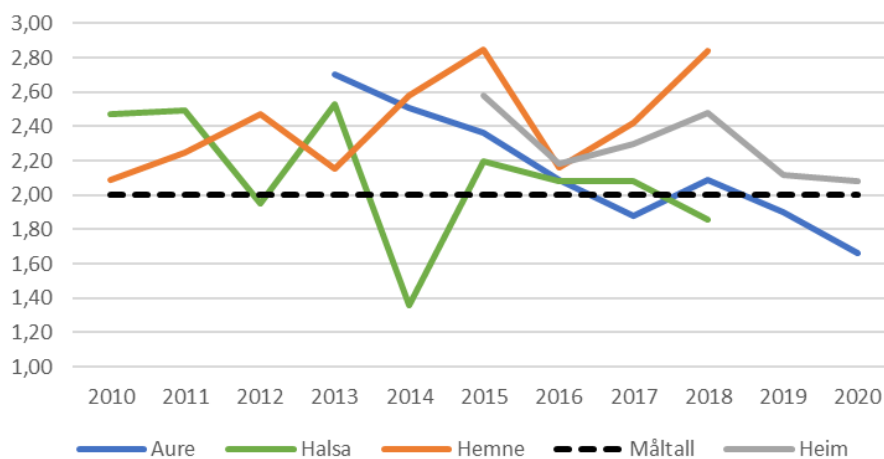
Prosentvis fordeling av felte hjort, fordelt på alder og kjønn (gjennomsnittstall for siste 3 år)

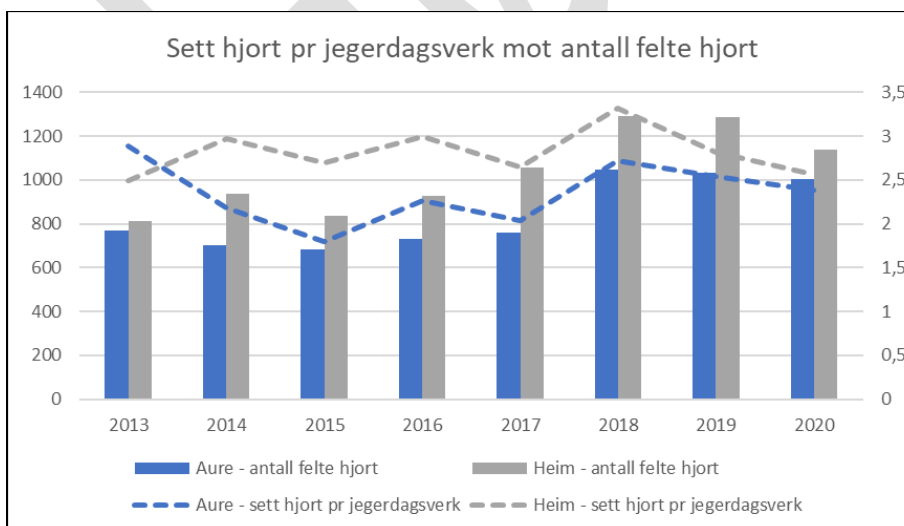
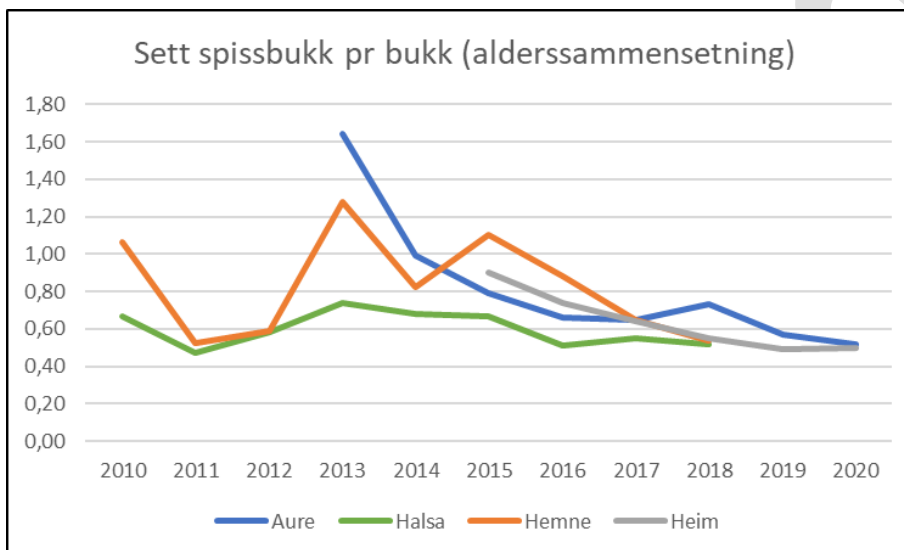
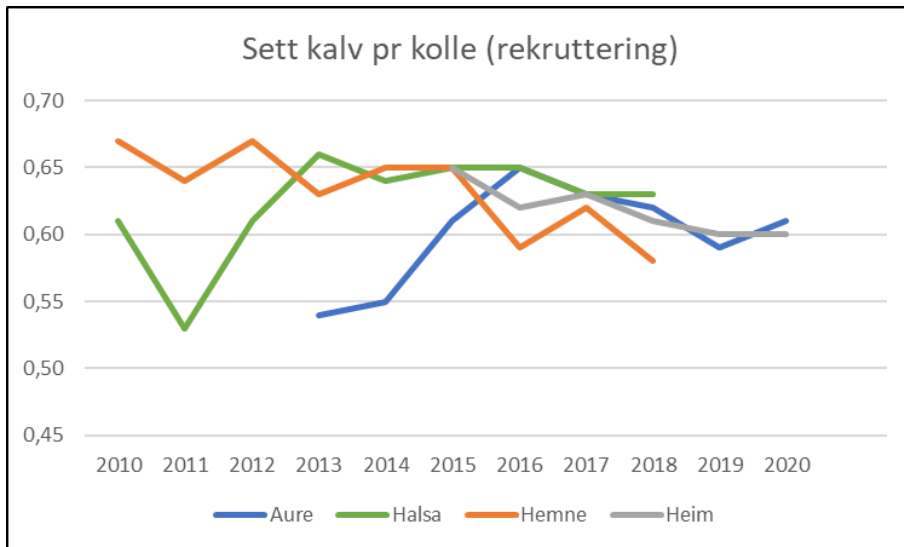

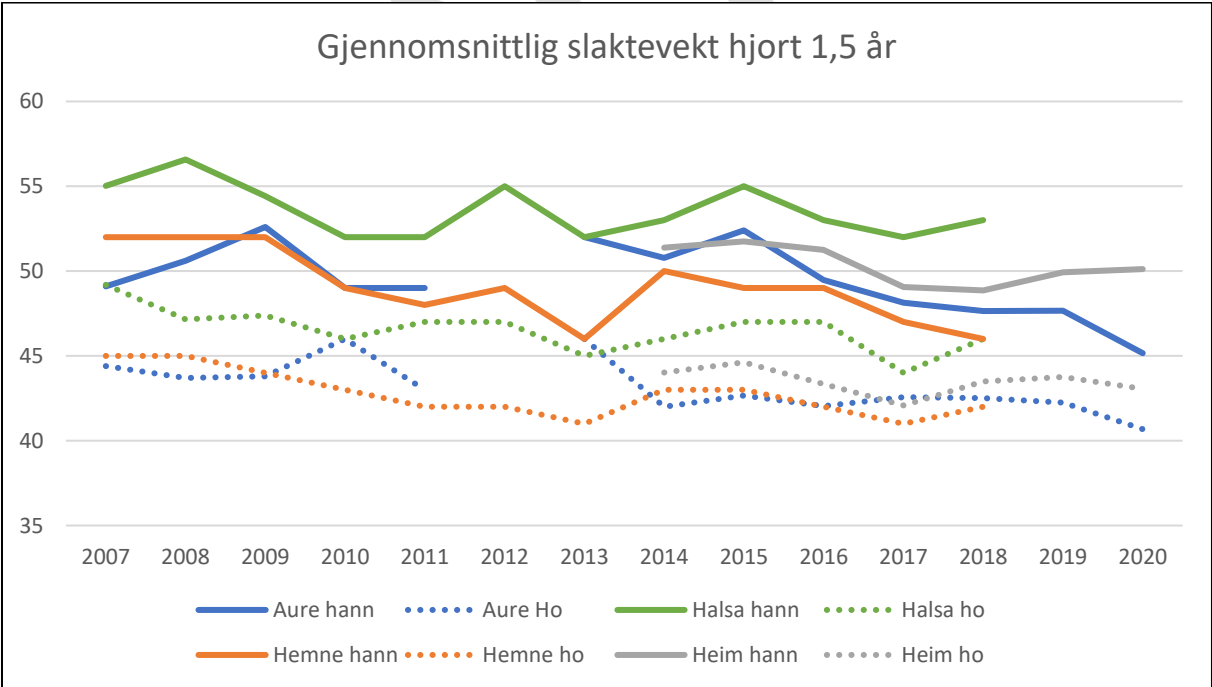
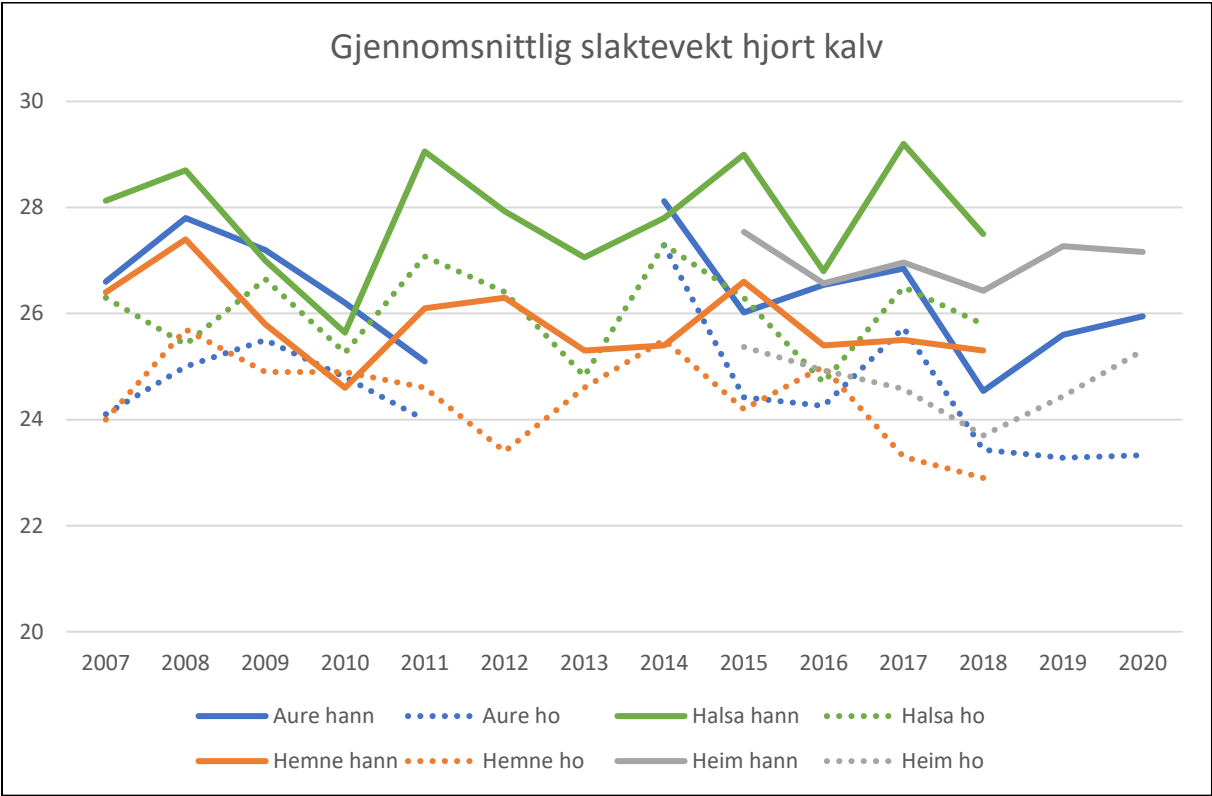
Sett hjort pr jegerdagsverk (tetthet)

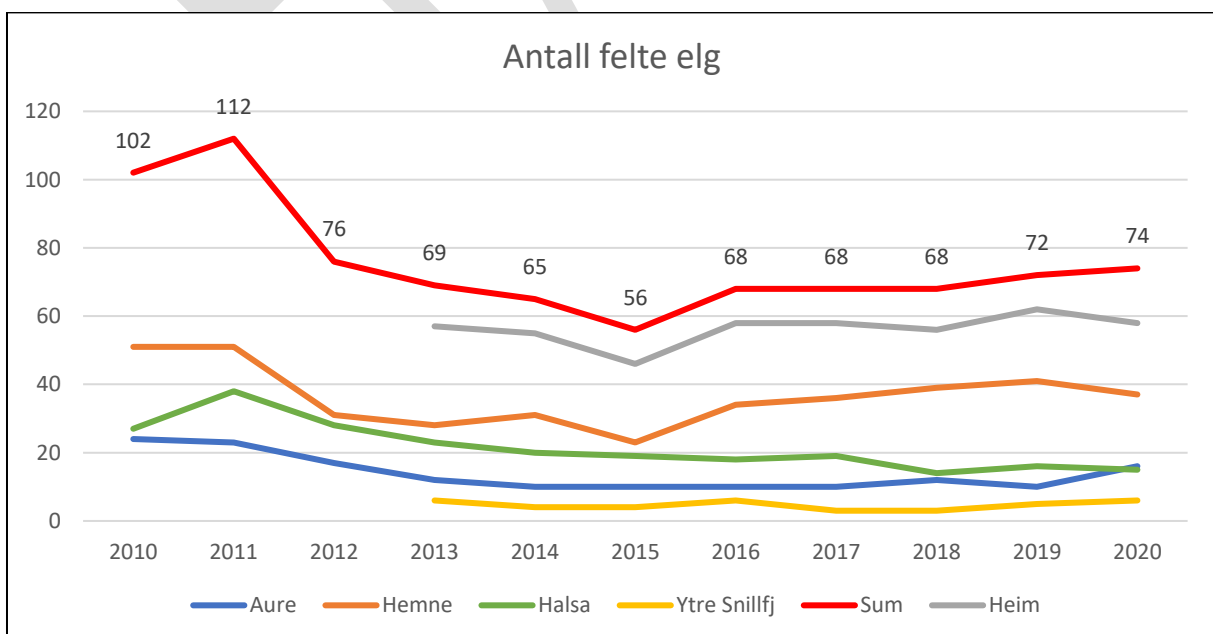
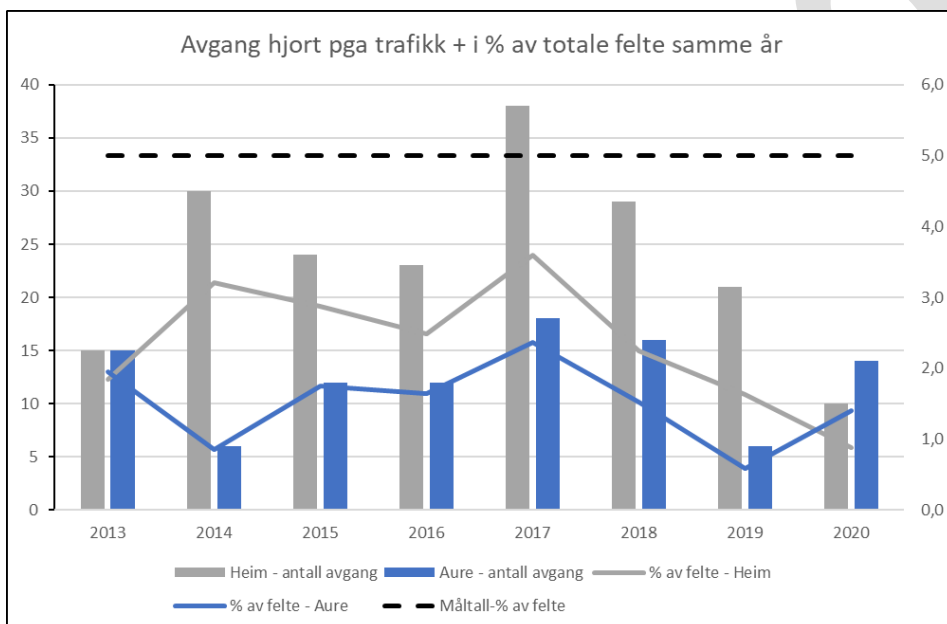
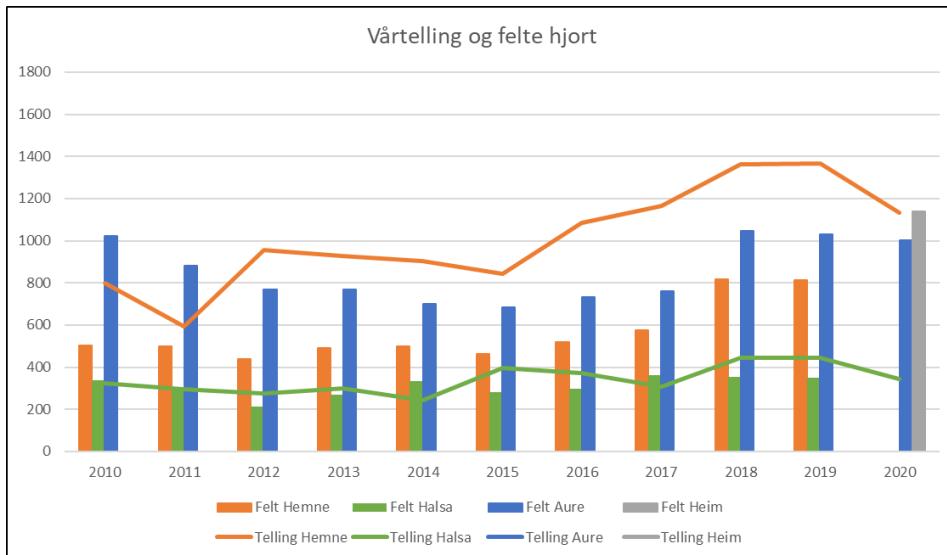
Sett kolle pr bukk (kjønns sammensetning)

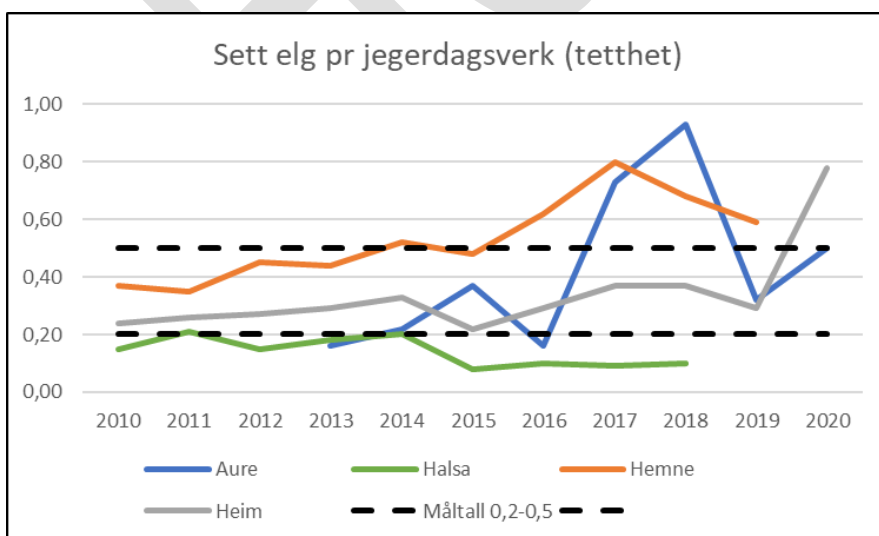
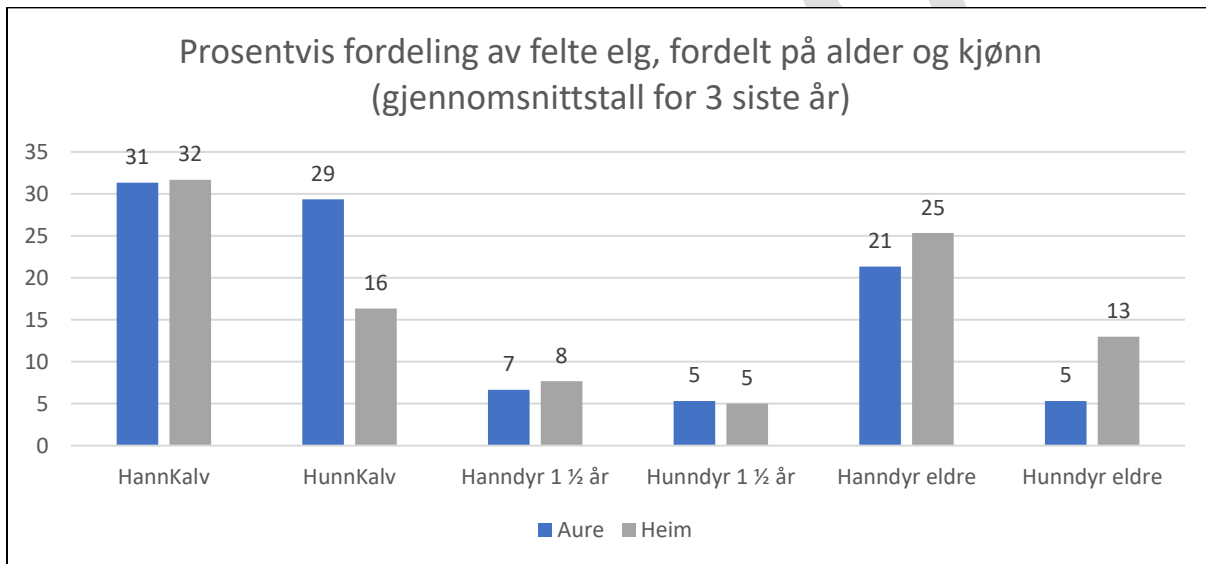
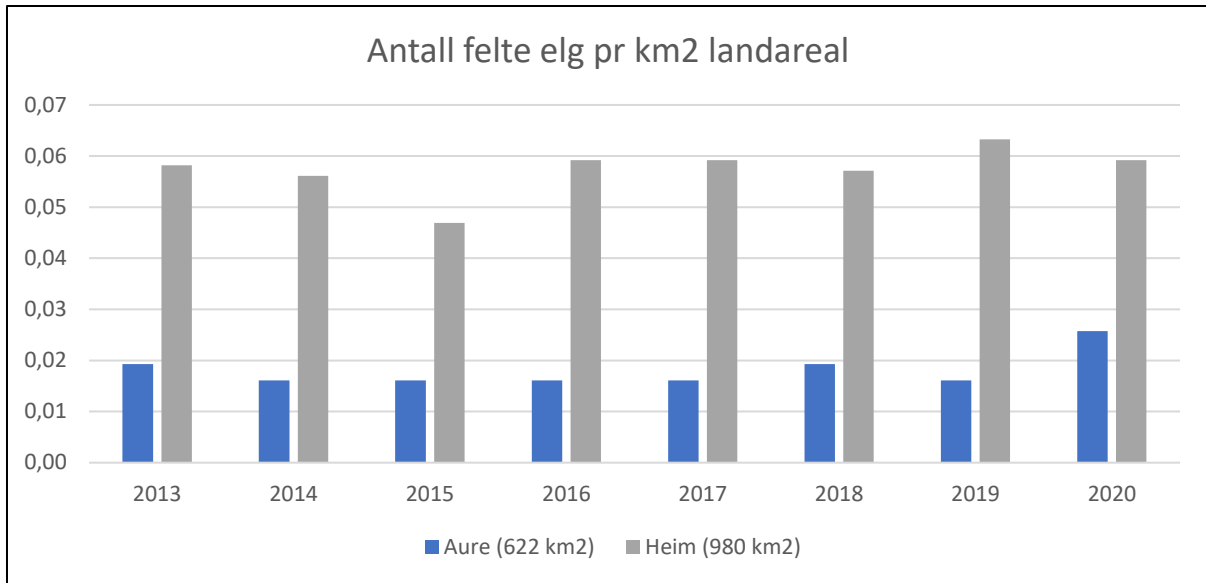

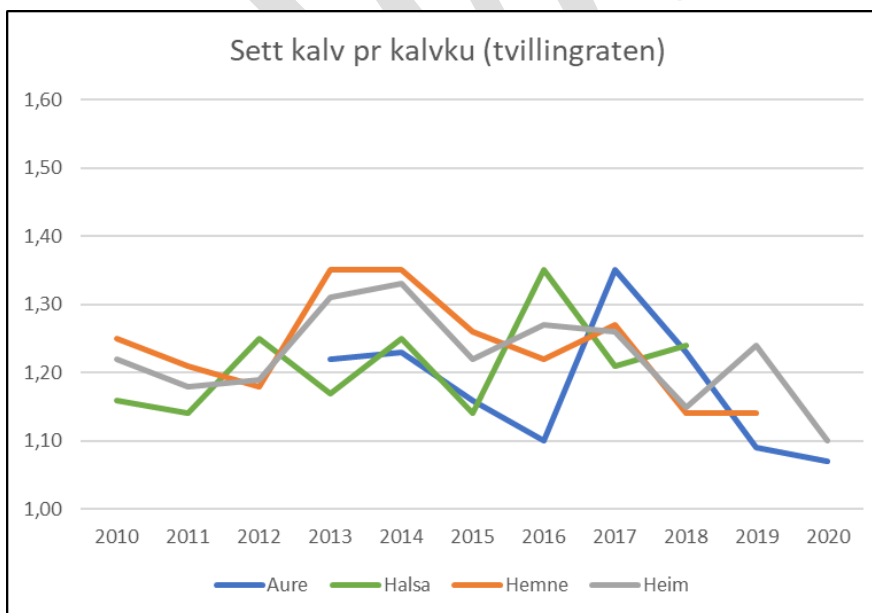
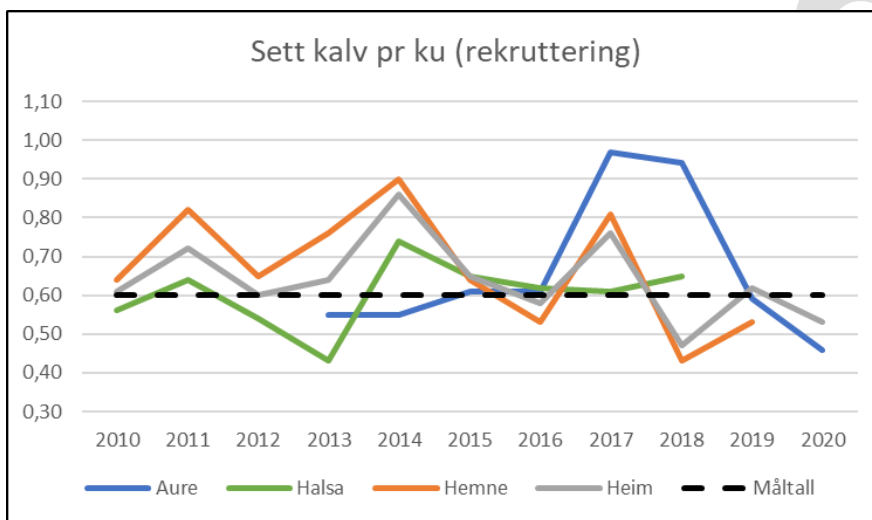
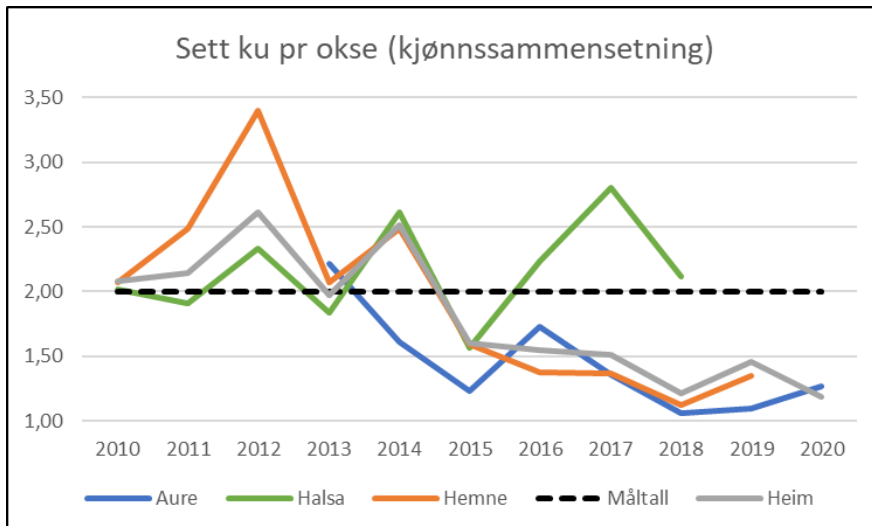

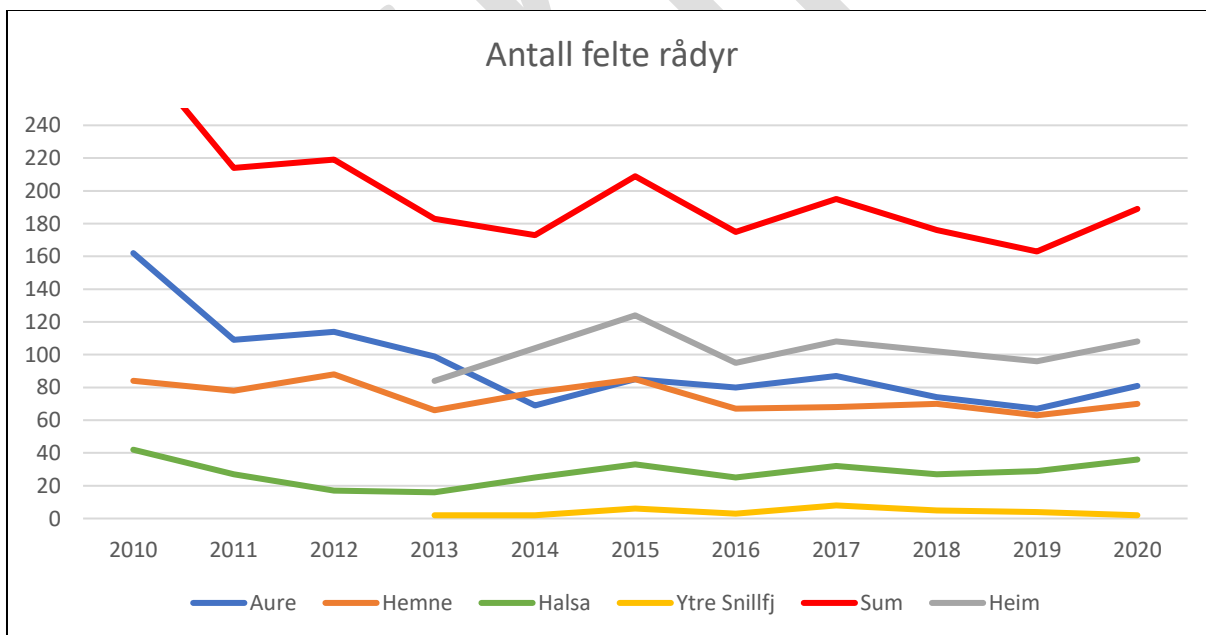
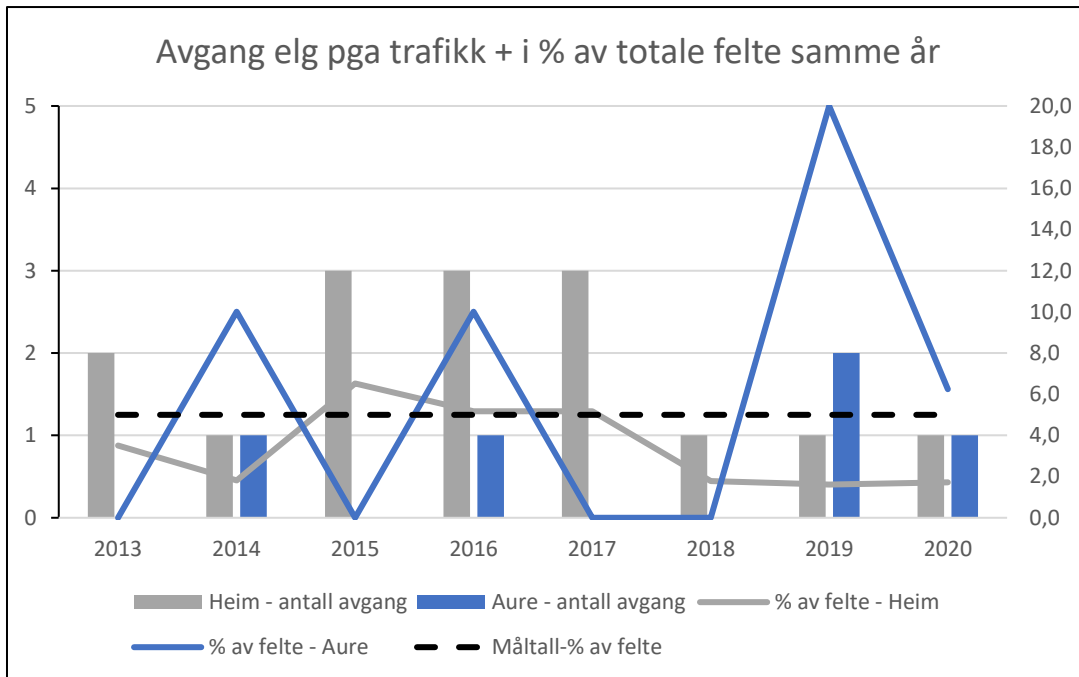

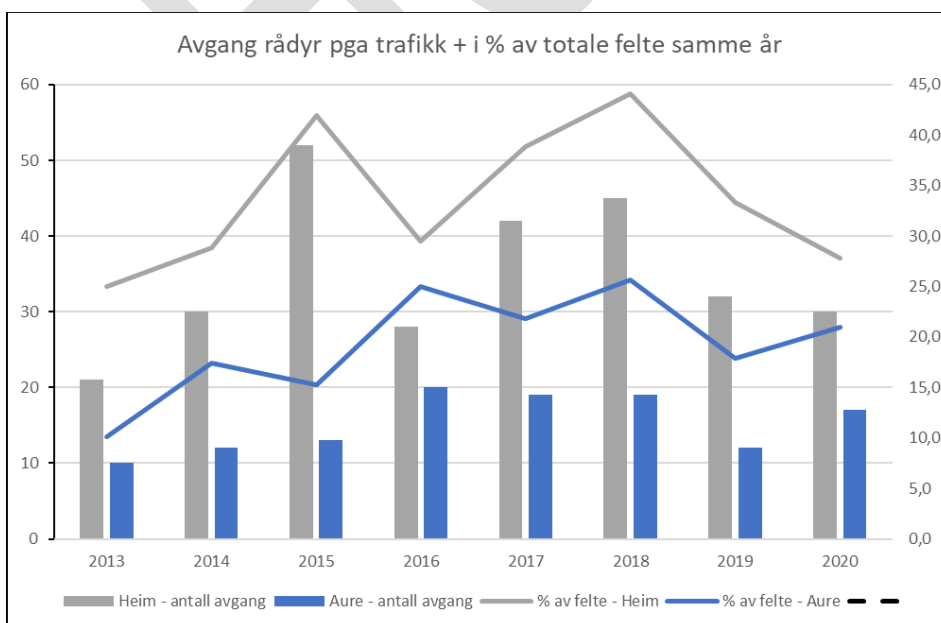
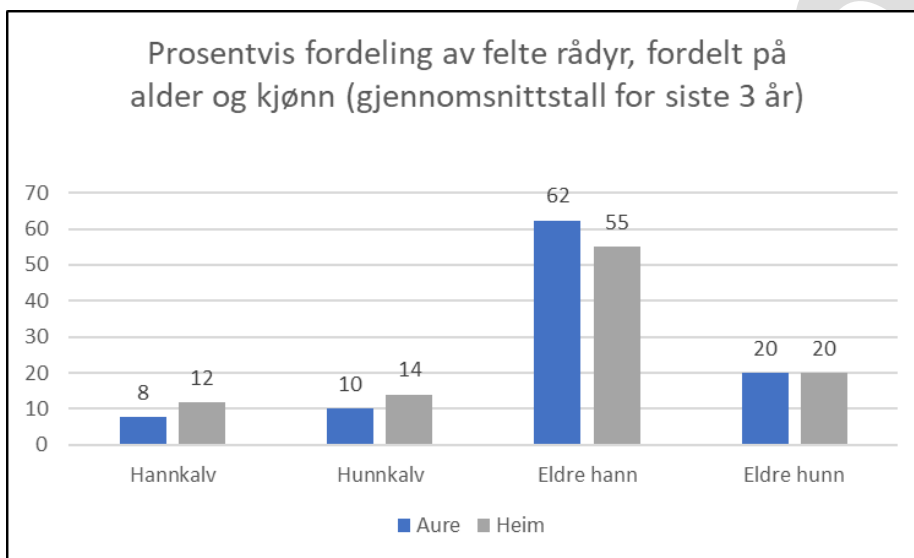
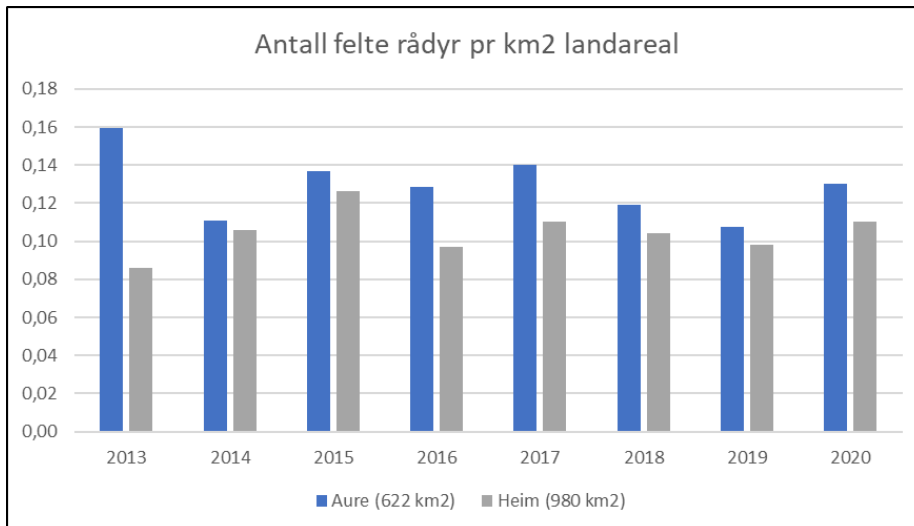

Høring